STAD VOOR IEDEREEN

HEERLEN

Blijven doorbouwen aan een veilige en leefbare stad voor iedereen

2021 2022

Kadernota leefbaarheid en veiligheid

VOORWOORD BURGEMEESTER

Voor u ligt de nieuwe Kadernota Leefbaarheid en Veiligheid 2021–2022 met de titel “Blijven doorbouwen aan een veilige en leefbare stad voor iedereen”. Hierin staat beschreven hoe we er op het gebied van openbare orde en veiligheid voor staan en waar we de komende tijd met voorrang aan gaan werken om de leefbaarheid en veiligheid in Heerlen te verbeteren. Deze kadernota heeft bewust een afwijkende kortere looptijd dan de gebruikelijke vier jaar. Door deze correctie kan de kadernota 2023–2026 aansluiten op de volgende raadsperiode en het nieuwe coalitieakkoord.

Deze kadernota is ook een goed moment om terug te kijken op mijn eerste jaar als burgemees-ter. Een jaar waarin ik de stad en de inwoners nog veel beter hebben leren kennen. Met een gevoel van trots zie ik hele mooie dingen gebeuren die de stad verder helpen. Maar als verantwoordelijke voor de portefeuille veiligheid heb ik ook gezien dat de leefbaarheid en veiligheid in Heerlen onder druk staat. We hebben echt te maken met grootstedelijke problematiek, waar we een antwoord op moeten hebben. Heerlen-Noord is door het Rijk zelfs aangewezen als een van de zestien gebieden in Nederland met de grootste achterstanden. Indien Heerlen-Noord definitief onderdeel gaat uitmaken van het Rijksprogramma Leefbaarheid en Veiligheid, dan krijgen we een unieke kans om de problemen over een lange periode intensief en integraal aan te pakken. Ik ben ervan overtuigd dat dit een grote impuls gaat zijn voor ons veiligheidsbeleid.

Als we kijken naar het actuele veiligheidsbeeld, dan zien we dat de traditionele criminaliteit zoals woninginbraken, geweldsdelicten en fietsendiefstal een dalende trend laat zien. Daarentegen vraagt georganiseerde criminaliteit, ondermijning en digitale veiligheid steeds meer aandacht. Ook de sociale veiligheid laat een negatieve ontwikkeling zien. Steeds meer mensen ervaren diverse vormen van overlast, met incidenten en escalaties tot gevolg. Daarbij zien we een toename van complexe casuïstiek, waarbij zowel veiligheids- als zorgproblemen aan de orde zijn. De al ingezette lijn om veiligheid en zorg met elkaar te vinden, zetten wij daarom verder door. Een andere maatschappelijke ontwikkeling die we ook in Heerlen terug zien, is polarisatie. De verschillen en tegenstellingen tussen groepen nemen toe, waardoor spanningen ontstaan. Dat zien we alleen al terug in de sterke stijging van het aantal demonstraties en betogingen. Dat vraagt in de voorbereiding veel capaciteit vanuit de gemeente en politie.

Het mag duidelijk zijn dat we voor een grote opgave staan. Maar veiligheid is niet alleen een verantwoordelijkheid van de gemeente. We werken intensief samen met een groot aantal partners in het veiligheids- en sociaal domein, maar ook particuliere partijen en maatschappelijke partners. De rol van de gemeente verschuift daarbij steeds meer naar het voeren van regie, faciliteren en zorgen dat de juiste partijen worden betrokken en samenwerken. Dat vraagt om een andere focus en organisatie. Maar dat vereist ook dat we zicht hebben op wat er speelt in de wijken en buurten. Daarom gaan we nog meer investeren in informatiegestuurd werken. Door het gestructureerd samenbrengen en analyseren van cijfers en andere informatie, monitoren we continu de ontwikkelingen. Op deze wijze kunnen wij innovatief werken en gericht sturen op onze inzet.

Een veilige en leefbare stad vormt de basis voor prettig wonen, werken en recreëren. Als burgemeester is het mijn verantwoordelijkheid daarvoor te zorgen. Maar dat moeten we vooral samen doen. Op deze manier kunnen we met elkaar doorbouwen aan een veilige en leefbare stad voor iedereen!

Roel Wever
Burgemeester van Heerlen

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord Burgemeester	**2**
Inhoudsopgave	**4**
Inleiding	**6**
Terugblik kadernota 2016-2017	**8**
Ambitie & uitgangspunten	**12**
Uitgangspunten	**13**
Programma Heerlen-Noord	**22**
Trends & ontwikkelingen	**24**
Geprioriteerde Veiligheidsthema's	**28**
Thema 1 Sociale kwaliteit (overlast door personen)	**29**
Thema 2 Verbinding tussen zorg en veiligheid	**39**
Thema 3 Jeugd criminaliteit en - overlast	**46**
Thema 4 Drugsproblematiek	**54**
Thema 5 Georganiseerde criminaliteit/ondermijnende criminaliteit	**64**
Thema 6 Cybercrime	**73**

2021 2022

Nog meer buurt- en gebiedsgericht werken om de veiligheid en leefbaarheid aan te pakken.

INLEIDING

DEZE KADERNOTA LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID BESCHRIJFT HET VEILIGHEIDSBELEID VAN DE GEMEENTE HEERLEN VOOR DE PERIODE TOT EIND 2022.

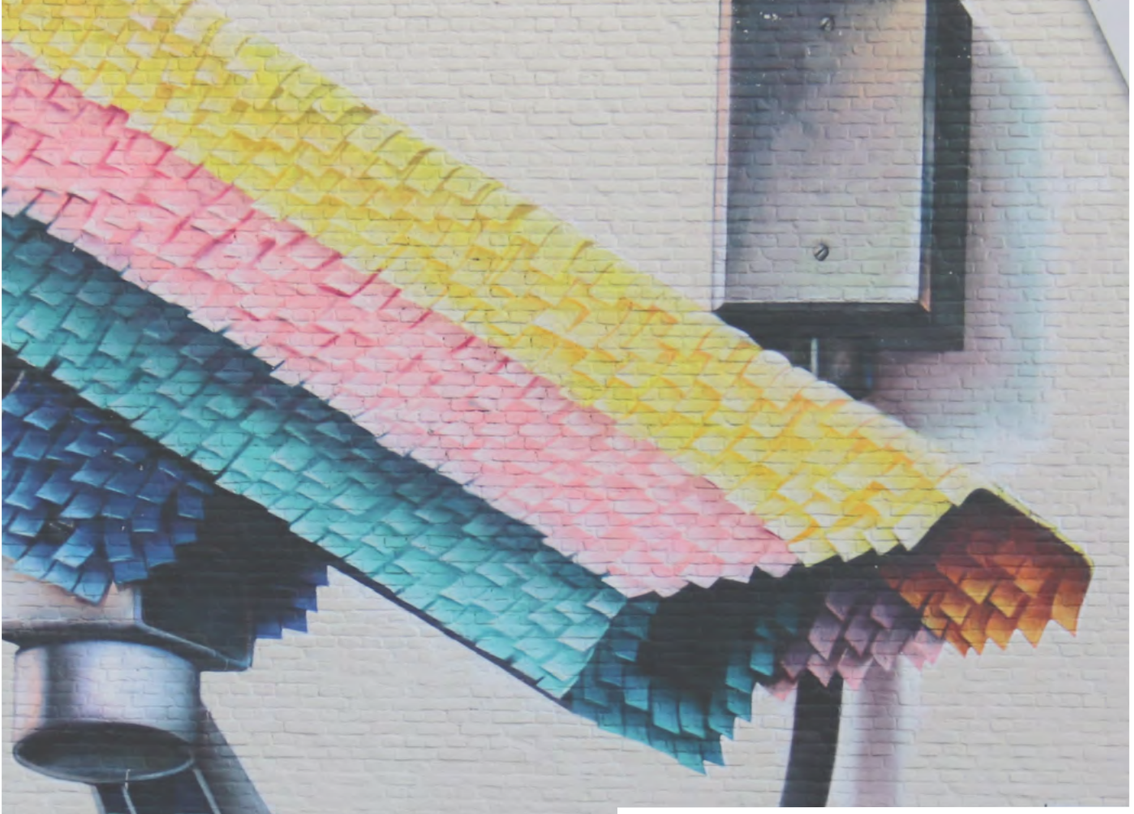
Het plan is het vervolg op de kadernota 2016-2020 ‘veiligheid maken we samen’. Het nieuwe beleid sluit aan op de vorige kadernota en bouwt verder aan een veilige en leefbare stad, ondanks de grootstedelijke problematiek die Heerlen kent. In deze kadernota worden de ambities, uitgangspunten en veiligheidsthema’s nader toegelicht waarop we ons tot 2023 gaan richten om onze doelen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid te realiseren.

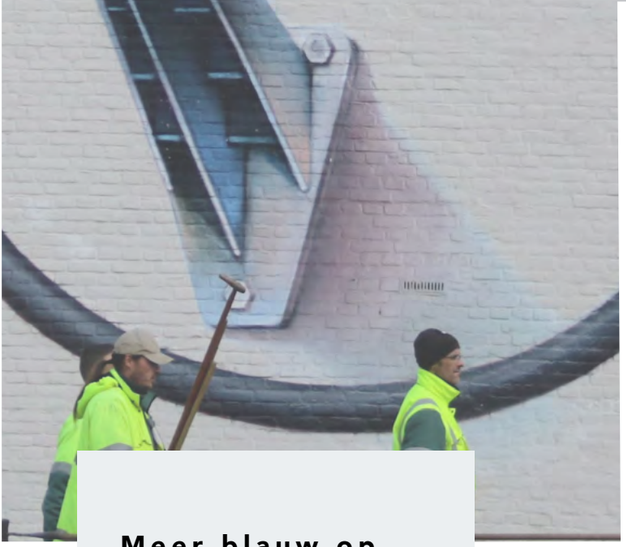
We benoemen de thema’s die in deze periode prioriteit krijgen om de veiligheid te verbeteren. Dit wil niet zeggen dat we niets doen met de andere veiligheidsthema’s. De aanpak van deze thema’s borgen we binnen de reguliere werkzaamheden. Het is gebruikelijk dat het veiligheidsbeleid wordt gebaseerd op het coalitieprogramma en het regionaal politiebeleidsplan. Normaal gesproken wordt, conform wettelijke verplichting, minimaal elke vier jaar een nieuw veiligheidsbeleid vastgesteld door de Raad. Zoals eerder met u gecommuniceerd hanteert Heerlen op dit momenteel een afwijkende tijdlijn en gaan we dit nu corrigeren door een nieuwe kadernota op te stellen met een kortere looptijd voor de periode tot eind 2022. Daarna wordt weer een kadernota opgesteld met een looptijd van de gebruikelijke vier jaar.

Het voorliggende veiligheidsbeleid is gebaseerd op een integrale veiligheidsanalyse die in november 2020 door de Raad is vastgesteld. Met deze veiligheidsanalyse hebben we feitelijk een foto gemaakt van de veiligheidssituatie. Aan de hand van de constateringen uit deze analyse zijn de volgende vijf veiligheidsthema’s, in willekeurige volgorde, geprioriteerd:

- **SOCIALE KWALITEIT (OVERLAST)**
- **VERBINDING ZORG EN VEILIGHEID**
- **JEUGDOVERLAST**
- **DRUGSPROBLEMATIEK**
- **ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT**

In deze kadernota zijn bovenstaande thema’s vervolgens verder uitgewerkt. Daar is later het thema cybercrime als zesde prioriteit aan toegevoegd, gezien de recentelijke forse toename van deze problematiek waar veel burgers en bedrijven slachtoffer van worden. Bij de uitwerking van de geprioriteerde thema’s zijn, in tegenstelling tot de veiligheidsanalyse, ook de cijfers van 2020 betrokken. In het volgende hoofdstuk wordt teruggeblikt op de kadernota leefbaarheid 2016-2020 en de resultaten die zijn behaald. Vervolgens worden de ambities beschreven en wordt toegelicht welke uitgangspunten worden gehanteerd bij het uitvoeren van het veiligheidsbeleid. Daarna wordt ingezoomd op de trends en ontwikkelingen. Tenslotte wordt elk geprioriteerd veiligheidsthema nader beschreven.

TERUG BLIK KADER NOTA 2016-2020

Meer blauw op straat: Onze inwoners geven aan dat meer blauw op straat belangrijk is voor het creëren van een veilige woon- en leefomgeving.

DEZE NIEUWE KADERNOTA LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID IS HET VERVOLG OP DE KADERNOTA 2016-2020 'VEILIGHEID MAKEN WE SAMEN'.

Naast zeven geprioriteerde thema's waren er drie belangrijke uitgangspunten: meer blauw op straat, intensiveren burgerparticipatie en verbeteren van de samenwerking. Onderstaand blikken we kort terug op de behaalde resultaten met betrekking tot de bovengenoemde uitgangspunten

MEER BLAUW OP STRAAT

Om de veiligheid in Heerlen te verbeteren, is in de kadernota leefbaarheid en veiligheid 2016-2020 aangegeven te onderzoeken hoe we meer blauw op straat kunnen realiseren. Dit is belangrijk voor het veiligheidsgevoel van de burger, maar levert ook een bijdrage aan het creëren van een veilige woon- en leefomgeving. Om meer blauw op straat te krijgen, is het aantal boa's verdubbeld. Hierdoor werd het mogelijk om aan elke buurt een eigen boa te koppelen. In deze nieuwe structuur werken de buurtboa's en wijkagenten intensief samen als koppels om op deze manier ook meer zichtbaar te zijn in de buurten. Samen met de buurtregisseur zijn zij de eerste aanspreekpunten voor de buurtbewoners. Zichtbaar blauw op straat blijft ook in het nieuwe veiligheidsbeleid een belangrijk aandachtspunt. Er blijft gezocht worden naar creatieve mogelijkheden en werkwijzen. Daarbij moeten we er rekening mee houden dat de politiecapaciteit landelijk zwaar onder druk staat. De politieorganisatie is de komende jaren niet in staat om de uitstroom door vergrijzing op te vangen met nieuwe medewerkers. Bovendien verandert het politiewerk van straatwerk naar bureauwerk. Een goed voorbeeld daarvan is de aanpak van cybercrime.

INTENSIVEREN BURGERPARTICIPATIE

Als belangrijk uitgangspunt in de vorige kadernota is aangegeven dat we nog meer wilden inzetten op burgerparticipatie. Naast de subsidiering voor wijkraden in de buurten is geld beschikbaar gesteld voor initiatieven die de sociale cohesie, de sfeer en de buurtparticipatie in de stad en buurten bevorderden. In het coalitieakkoord 2018-2022 is ook expliciet benoemd dat we graag een stad nastreven die schoon, heel en veilig is. Burgerbetrokkenheid en communicatie zijn belangrijke kernwaarden van ons beleid om dit te bereiken. Voorbeelden van hoe we de burgerparticipatie hebben bevorderd en nog steeds nastreven zijn onder andere de regeling Buitenkans waartoe de Vrienden en Helden van Heerlen Schoon behoren, maar ook de Buurtdeals en Buurtacties. De buurtgerichte aanpak zal zich de komende jaren steeds verder ontwikkelen. In 2021 wordt in dat kader ook gewerkt aan een nieuwe visie buurtgericht werken.

Naast de bevordering van burgerparticipatie, door middel van financieringsmogelijkheden voor buurtinitiatieven zijn we ook aan de slag gegaan met de buurtveiligheidsplannen. Op deze manier willen we burgers meer betrekken en verantwoordelijk maken voor de leefbaarheid en veiligheid van hun eigen buurt. Vier jaar geleden zijn we hiermee gestart en deze aanpak is geëvalueerd. De komende jaren gaan we de buurtveiligheidsplannen continueren, maar worden deze plannen in een nieuw jasje gestoken die beter aansluit bij de vraag en behoefte van zowel bewoners als professionals.

Burger-betrokkenheid en communicatie zijn belangrijke kernwaarden

VERBETEREN VAN DE SAMENWERKING

Bij de aanpak van leefbaarheid en veiligheid is een heel netwerk aan partners betrokken, waaronder hulpdiensten, maatschappelijke partners, particuliere bedrijven en burgers. Samenwerking tussen deze partners is een logisch gegeven, maar niet altijd vanzelfsprekend en eenvoudig te realiseren in de praktijk. De afgelopen jaren zijn we erin geslaagd om hier goede stappen in te zetten. Voorbeelden daarvan zijn de diverse integrale aanpakken, zoals de aanpak Saffierflat en de aanpak rondom het Maankwartier en in het centrum. Ook hebben we geïnvesteerd in het versterken van samenwerkingsverbanden, zoals het RIEC Limburg en het Veiligheidshuis Parkstad. Maar ook de eerder aangehaalde intensieve samenwerking tussen de wijkagenten, Boa's en buurtregisseurs is een mooi resultaat. Daarnaast wordt ook de samenwerking gezocht binnen de regio Parkstad en met andere centrumgemeenten in Zuid-Limburg om gezamenlijk bepaalde veiligheidsthema's aan te pakken. Voorbeelden hiervan zijn ondermijning, jeugdoverlast en cybercrime.

AMBITIE & UITGANGSPUNTEN

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor een aantrekkelijke en leefbare stad. De stad moet niet alleen veilig zijn, maar mensen moeten zich ook veilig voelen. Heerlen heeft echter te kampen met een aan aantal hardnekkige grootstedelijke problemen. Ook zijn er nieuwe veiligheidsproblemen en risico's bijgekomen die onze aandacht vragen. Onze ambitie is dat we zorgen voor een veilige en leefbare stad voor iedereen. De focus ligt daarbij op het terugdringen en voorkomen van criminaliteit en het verbeteren van de sociale veiligheid. Dat doen we met alle middelen, instrumenten en mogelijkheden die we daarvoor hebben, samen met de veiligheids-partners, maatschappelijke partners, particuliere partijen en onze burgers.

We hanteren hierbij een aanpak op buurtniveau met maatwerk als uitgangspunt, waarbij we informatiegestuurd te werk gaan. In deze kadernota gaan we door op de ingeslagen weg. Daarnaast blijven we zoeken naar nieuwe instrumenten om de veiligheidsproblemen aan te pakken. Een voorbeeld daarvan is het inzetten van buurtbemiddeling, waarbij vrijwilligers een training krijgen en worden ingezet om overlastproblematiek vroegtijdig in de kiem te smoren. Het doorgaan van het programma Heerlen Noord is daarbij cruciaal voor het toekomstige veiligheidsbeleid.

Ontwikkelingen gaan snel en zijn niet altijd te voorzien. De aanpak van de veiligheidsproblemen moet slimmer om de hedendaagse en toekomstige veiligheidsproblematiek de baas te kunnen zijn. Het nieuwe veiligheidsbeleid is daarom geen blauwdruk, maar een leidraad voor de komende jaren. Het is daarbij van belang dat we kunnen meebewegen met actuele ontwikkelin-gen en inspelen op behoeften.

De stad moet niet alleen veilig zijn, maar mensen moeten zich ook veilig voelen.

UITGANGS PUNTEN

In Heerlen werken we vanuit een aantal belangrijke uitgangspunten aan de leefbaarheid en veiligheid van de stad: informatiegestuurd, buurt- en gebiedsgericht en samen met bewoners en partners.

INFORMATIEGESTUURD

We moeten weten wat er speelt in onze stad en dienen hiervoor goed geïnformeerd te zijn. We bepalen onze inzet op basis van de informatie over wat er daadwerkelijk aan de hand is in onze stad en buurten. We brengen actief informatie bij elkaar. We analyseren en duiden deze informatie en maken op basis hiervan efficiënte en effectieve keuzes met betrekking tot onze inzet. Ons streven is om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over de leefbaarheid, veiligheid en veiligheidsbeleving van burgers in Heerlen. Het is hierbij noodzakelijk dat we achtergronden, afwijkingen en trends bij veiligheidsvraagstukken vroegtijdig herkennen en doorgronden. Deze manier van informatiegestuurd werken krijgt alsmaar meer vorm binnen de gemeente Heerlen door middel van het informatieknooppunt Leefbaarheid en Veiligheid. Het informatieknooppunt verbetert onze informatiepositie.

Door het optimaal benutten, analyseren en verknopen van verschillende databronnen is effectief en efficiënt sturen op veiligheid steeds meer mogelijk

Dit doen we door informatie afkomstig uit verschillende bronnen te bundelen en met elkaar te verknopen.
Het doel is te komen tot een permanent actueel integraal veiligheidsbeeld dat gedeeld kan worden met zowel burgers als externe partijen. Het steeds beter kunnen benutten van zowel onze eigen gemeentelijke informatiebronnen als bronnen van externe partijen is een van de uitgangspunten voor onze veiligheidsaanpak. De grote meerwaarde zit in het feit dat we door informatiebronnen te ontsluiten, te analyseren en te combineren, problemen beter (en in een eerder stadium) in beeld kunnen brengen.

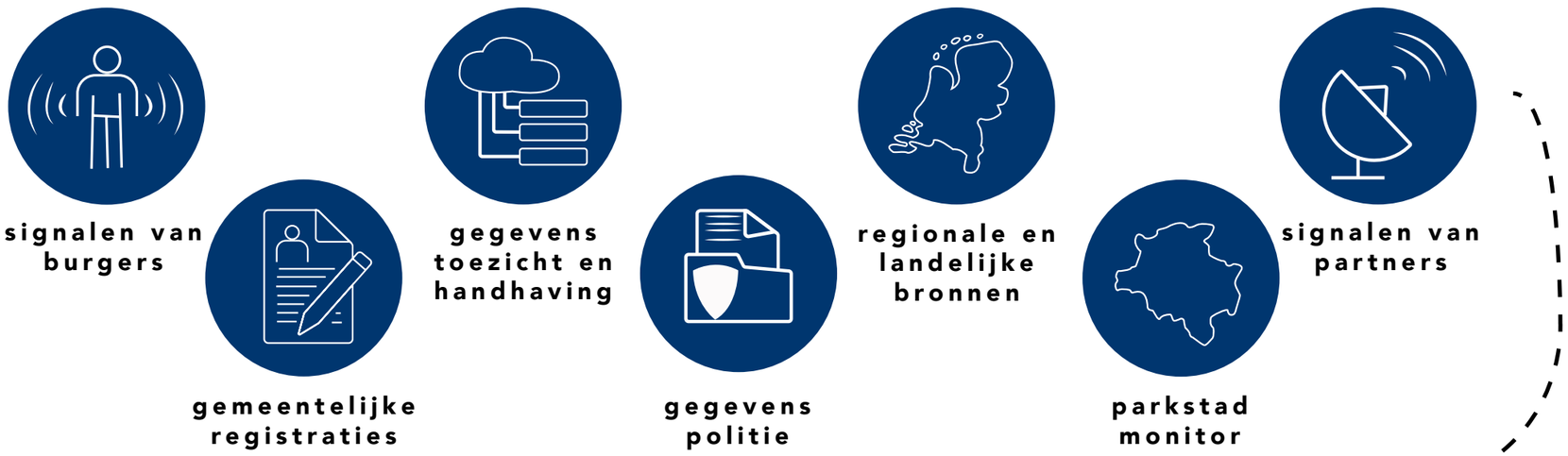
Informatiegestuurd werken doen we niet alleen op het niveau van de stad, maar ook op het niveau van de buurt en de straat. Hierdoor wordt effectief en efficiënt sturen op veiligheid steeds beter mogelijk. Dankzij deze werkwijze kunnen ontwikkelingen beter in beeld worden gebracht en kan er sneller op knelpunten worden gereageerd. Bovendien zijn er diepere analyses mogelijk op specifieke complexe veiligheidsvraagstukken. Op basis van die informatie kunnen we beter prioriteren wat we als eerste moeten aanpakken en met welke capaciteit dat dient te gebeuren. We hechten er waarde aan dat de belangrijkste data / informatie op een overzichtelijke wijze wordt gepresenteerd en eenvoudig voor verschillende doelgroepen toegankelijk is. De ambitie voor de komende jaren is om samen met interne en externe partners, op steeds efficiëntere wijze gebruik te kunnen maken van informatiebronnen en data om nieuwe inzichten te creëren, gerichter te kunnen duiden en fenomenen en trends tijdig inzichtelijk te kunnen maken.

INFORMATIEGESTUURD WERKEN

STAP 1

INPUT

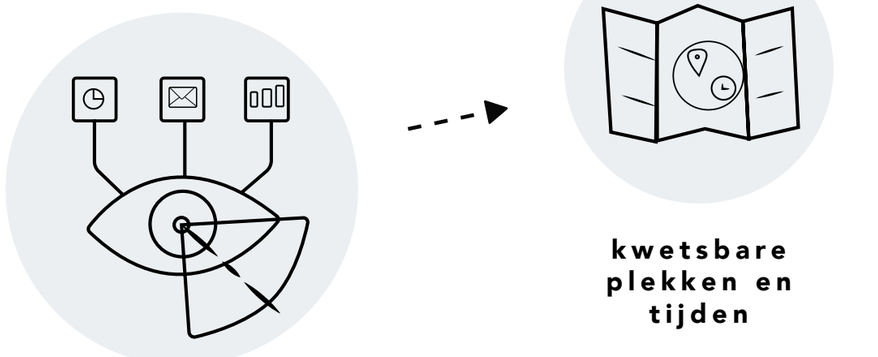
welke info via welke bronnen

STAP 2

VERWERKEN

info verwerken en visualiseren

STAP 3

RESULTAAT

wat gaan we doen

BUURT- EN GEBIEDSGERICHT

Om de veiligheid te verbeteren, blijven we inzetten op een veiligheidsaanpak op buurt- en gebiedsniveau. We werken daarbij actief samen met de burgers. Heerlen kent diverse buurten met elk haar eigen kansen, problemen en uitdagingen. Een aanpak op maat doet recht aan de verschillen tussen de buurten. Om maatwerk te realiseren, blijven we werken met buurtveiligheidsplannen voor de negentien woonbuurten van Heerlen. Burgers worden actief geïnformeerd over de veiligheidscijfers, wat de aandachtspunten zijn om de buurt veiliger te maken en hoe burgers zaken kunnen/moeten melden over wat er in de buurt gebeurt. We willen burgers activeren om actief deel te nemen aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid van de stad. Onze buurtregisseurs nemen daarin regie. Samen met burgers, politie en professionals (zoals onder andere boa's, maatschappelijk werk, woningcorporaties) werken we aan een veilige, schone en leefbare buurt.

Nog meer buurt- en gebiedsgericht werken om de veiligheid en leefbaarheid aan te pakken waarbij we kiezen voor maatwerk.

Omdat we het verschil willen maken, kiezen we ervoor om buurt- en gebiedsgericht te werken aan de leefbaarheid en veiligheid. Om de veiligheid in de buurt aan te pakken, werken we met buurtveiligheidsplannen voor de 19 afzonderlijke woonbuurten van Heerlen. Burgers worden actief geïnformeerd over de veiligheidscijfers, hoe zij zaken moeten melden en wat de aanpak is om de buurt veiliger te maken. We willen burgers activeren om actief deel te nemen aan de leefbaarheid en veiligheid in de buurt. Daarnaast zijn er buurtregisseurs bij de gemeente Heerlen die onder andere de regie voeren op de leefbaarheid en veiligheid in de Heerlen buurten.

Samen met burgers, politie en professionals (zoals onder andere buurtboa's, maatschappelijk werk, woningcorporaties) werken we aan een veilige, schone en leefbare buurt. Naast de buurtgerichte aanpak gaan we ook aan de slag om de gebieden waar de veiligheid en leefbaarheid zwaar onder druk staat extra aandacht te geven. Door middel van de gebiedsgerichte aanpak Heerlen Noord gaan we, in samenwerking met het Rijk en alle partijen in het gebied, onder andere de veiligheid en leefbaarheid verbeteren. Dat gaan we doen door middel van een intensieve integrale aanpak gedurende 1 generatie lang om zowel vóór als achter de voordeur te komen om zeer complexe problematiek aan te pakken.

SAMEN MET BEWONERS EN PARTNERS

Veiligheid is een kerntaak van de driehoek (gemeente, politie en het Openbaar Ministerie). Maar we kunnen het niet alleen. Het is een verantwoordelijkheid die wordt gedeeld met veel partijen zoals onder andere de woningcorporaties, belastingdienst, zorgpartijen en vooral ook de inwoners van Heerlen. Samen treden we adequaat op om de veiligheidsproblemen aan te pakken en liever nog te voorkomen. Vooral de betrokkenheid van burgers blijven we alsmaar stimuleren.

Burgerbetrokkenheid is dan ook een belangrijke kernwaarde van ons gemeentelijke beleid. Het meer betrekken van burgers en het beter communiceren met onze inwoners is een ambitie die als dwarsverband door het coalitieakkoord ‘Samen doorbouwen met lef’ loopt. Het in positie brengen van burgers en versterken van hun betrokkenheid bij de veiligheidsaanpak wordt alsmaar belangrijker. Een actieve burger heeft een stem in wat er gebeurt in zijn of haar gemeente/buurt, voelt zich minder snel bedreigd en voelt zich veiliger. We vinden het belangrijk dat de Heerlense burger inspraak heeft. We blijven een beroep doen op burgers om zaken te (blijven) melden en zich te blijven inzetten op het gebied van leefbaarheid en veiligheid in de eigen buurt. Naast de buurtregisseur, wijkagent, boa, maatschappelijk werker en andere professionals zijn burgers dé extra ogen en oren in de buurten die we hard nodig hebben. Burgerinitiatieven blijven we daarom stimuleren, faciliteren en waarderen.

Samen met de inwoners werken aan nog veiligere en leefbare buurten in Heerlen.

PROGRAMMA HEERLEN-NOORD

HEERLEN-NOORD IS DOOR HET RIJK AANGEWEZEN ALS EEN VAN DE ZESTIEN GEBIEDEN IN NEDERLAND WAAR SPRAKE IS VAN DE GROOTSTE ACHTERSTANDEN. HET RIJK IS VOORNEMENS FORS IN DEZE GEBIEDEN TE GAAN INVESTEREN OM DE ACHTERSTANDEN BLIJVEND WEG TE WERKEN. DEZE AANPAK MAAKT ONDERDEEL UIT VAN HET RIJKSPROGRAMMA LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID.

Om daadwerkelijk van start te kunnen gaan, dient het Rijksprogramma op te worden genomen in het nieuwe regeerakkoord. Het moment waarop dit gebeurt is afhankelijk van de landelijke coalitievorming van de nieuwe regering. Dan wordt ook bekend welke financiële middelen aan het programma worden gekoppeld. Het is duidelijk dat het programma Heerlen Noord een grote impuls zou betekenen voor ons veiligheidsbeleid. Naast gezondheid, sociaal en veilig wordt ook geïnvesteerd in de leefgebieden wonen & ruimte en onderwijs en werk. Daarmee willen we een structurele verbetering realiseren voor de inwoners en buurten zodat Heerlen-Noord een fijne plek wordt om te wonen, te werken en te leven. Dat is alleen te realiseren met een langdurige aanpak. Met een 1-generatieplan voor Heerlen-Noord, een aanpak van circa 25 jaar lang, willen we een trendbreuk en een structurele verandering realiseren op alle leefgebieden. Samen met de partners zijn we al enige tijd aan de slag met de voorbereidingen op het programma Heerlen-Noord.

De problematiek is geïnventariseerd en de doelen zijn op hoofdlijnen bepaald. De volgende stap is het bepalen van de interventies die we gaan plegen om de doelen te realiseren. Om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren zijn we voornemens om de projectaanpak ‘Sociaal Veilig’ breed binnen Heerlen Noord uit te rollen. Deze integrale gebiedsaanpak hebben we eerder met succes toegepast in de buurten Hoensbroek, Heerlerheide-Passart en Vrieheide. Belangrijk leerpunt was dat we de aanpak beter moeten borgen. Het programma Heerlen-Noord stelt ons hiertoe in staat. Voor de buurten Kasteelkolonie/ Hoofdstraat West en Vrieheide zijn we in 2021 al een aanpak ‘Sociaal Veilig’ gestart. Daarmee bouwen we alvast aan de structuur, organiseren we de randvoorwaarden en doen we ervaring op. Tegelijkertijd worden de problemen in beide wijken al aangepakt. Dat doen we samen met diverse partners, waaronder de politie, het Veiligheidshuis Parkstad en de woningcorporaties. We onderzoeken de mogelijkheid om centraal in Heerlen-Noord een plek te creëren waar deze partijen fysiek bij elkaar kunnen komen. Dat is goed voor de zichtbaarheid, samenwerking en binding met de buurten en inwoners.

TRENDS & ONTWIKKELINGEN

Om te bepalen welke veiligheidsthema's we tot 2023 prioriteit gaan geven, is in 2020 een integrale veiligheidsanalyse uitgevoerd. Hiermee hebben feitelijk een foto gemaakt van de veiligheidssituatie. Daarbij hebben we teruggekeken naar de jaren 2016 tot en met 2019, waarbij zowel objectieve gegevens (cijfers) als subjectieve data (gevoelens) zijn gebruikt. Aan de hand van de constateringen in de veiligheidsanalyse zijn in eerste instantie vijf thema's geprioriteerd. Later is daar cybercrime als zesde prioriteit aan toegevoegd, omdat deze problematiek een enorme stijging laat zien. In deze kadernota zijn, ten opzichte van de veiligheidsanalyse, de cijfers van 2020 toegevoegd. De ontwikkelingen van de cijfers in 2020 geven geen aanleiding om deze prioriteitenlijst te wijzigen, met uitzondering van het thema cybercrime. Bij de andere thema's zien we dat de ingezette ontwikkelingen uit de periode 2016-2019 ook in 2020 door worden gezet.

IN ONDERSTAAND LIJSTJE WORDEN DE GEPRIORITEERDE THEMA'S IN WILLEKEURIGE VOLGORDE GENOEMD. AAN DEZE THEMA'S GAAN WE TOT 2023 EXTRA AANDACHT GEVEN BINNEN DE MOGELIJKHEDEN DIE WE DAARVOOR HEBBEN. IN DE KOMENDE HOOFDSTUKKEN WORDEN DEZE THEMA'S APART BEHANDELD:

- **Sociale kwaliteit (overlast)**
- **Verbinding zorg en veiligheid**
- **Jeugdoverlast**
- **Drugsproblematiek**
- **Ondermijnende criminaliteit**
- **Cybercrime**

Als we kijken naar de cijfers dan zou de indruk kunnen bestaan dat het de goede kant op gaat met de veiligheid in Heerlen. Voor de High Impact Crimes, zoals onder andere woninginbraken, overvallen en diefstallen, is dat ook zeker het geval. Deze trend zien we overigens ook landelijk terug. Het is aannemelijk dat de corona pandemie hier een versterkend positief effect op heeft gehad. Doordat mensen veel meer thuis waren en het samen komen in groepen werd verboden, konden criminelen minder makkelijk hun slag slaan. Door de landelijke maatregelen werd de bewegingsvrijheid van mensen drastisch beperkt. De keerzijde hiervan was een toename van sociale problematiek.

Zeker in buurten waar mensen al dicht op elkaar wonen, werd sneller overlast ervaren. Ook zorgde de maatregelen voor spanningen binnen gezinnen, met onder andere huiselijk geweld tot gevolg. De toename van sociale problematiek is ook terug te zien in de cijfers met een stijging van het aantal meldingen burengerucht, overlast, verwarde personen en jeugdoverlast. Alhoewel corona een grote invloed zal hebben gehad, zien we deze ontwikkeling al langer. De toename van verwarde personen en gezinnen met ernstige meervoudige problematiek laat al enkele jaren een stijgende lijn zien. Ondanks dat we samen met de partners ontzettend veel expertise, tijd en capaciteit inzetten om deze problematiek te voorkomen, op te lossen of beheersbaar te maken, blijft de toename doorzetten. Escalatie van casuïstiek ligt daarbij op de loer. De impact hiervan voor betrokkenen en het veiligheidsgevoel voor de buurt is groot.

TERUGBLIK OBJECTIEVE CIJFERS 2017-2020

De kleuren in deze tabel geven een indicatie van de ontwikkeling van het aantal meldingen over de vier weergegeven jaren 2017 tot en met 2020. Bruin betekent de minst gunstige waarde (hoogste aantal meldingen) in die vier jaren, met een kleurverloop naar steeds lichter bruin. Grijs de gunstigste waarde (laagste aantal meldingen) met een kleurverloop naar steeds lichter grijs.

Aantal meldingen politie	2017	2018	2019	2020
1. Veilige woon- en leefomgeving				
1.1. Sociale Kwaliteit				
Burengerucht (relatieproblemen)	520	477	582	747
Overlast door verward/overspannen persoon	521	632	686	903
Overlast zwervers	100	128	135	151
Drugs/drankoverlast	721	692	669	684
1.2. Fysieke Kwaliteit				
Vernieling c.q. zaakbeschadiging	705	571	651	576
1.3. Objectieve Veiligheid / veel voorkomende criminaliteit / lichamelijke integriteit				
Diefstal/inbraak woning	392	346	307	197
Diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	150	112	121	79
Zakkenrollerij	83	72	58	33
Overige vermogensdelicten	586	536	434	437
Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	503	431	379	297
Diefstal van motorvoertuigen	169	162	132	118
Diefstal van brom-, snor-, fietsen	370	401	339	297
Diefstal af/uit/van overige voertuigen	161	146	150	88
Moord, doodslag	35	29	17	15
Openlijk geweld (persoon)	25	20	26	21
Bedreiging	185	168	213	179
Mishandeling	312	352	286	266
Straatroof	16	17	19	5
Overval in woning	2	3	4	2
2. Bedrijvigheid en Veiligheid				
2.1. Veilig winkelgebied				
Winkeldiefstal	278	346	263	286
Inbraak winkel	17	10	25	7
2.2. Veilige bedrijventerreinen				
Diefstal/inbraak bedrijven en kantoren	94	62	90	53
Overval in bedrijven	4	7	5	8
Diefstal/inbraak scholen, sportcomplexen, hotel	50	41	44	23

	2017	2018	2019	2020
3. Jeugd en Veiligheid				
3.1. Overlastgevende jeugd				
Melding overlast jeugd	612	431	499	576
4. Fysieke Veiligheid				
4.1. Verkeersveiligheid				
Verkeersongevallen:				
Verkeersongevallen met uitsluitend materiele schade	627	587	606	457
Verkeersongeval met letsel	9	12	9	11
Verkeersongeval met dodelijke afloop	2	1		
Verkeersoverlast:				
Parkeerproblemen	127	85	69	49
Verkeersstremming	48	34	46	44
4.2. Brandveiligheid				
Brand/ontploffing:				
Brand (geen brandstichting)	110	92	81	121
Brandstichting	75	53	39	52
5. Interne Veiligheid				
5.1. Georganiseerde criminaliteit				
Drugshandel:				
Bezit harddrugs (lijst I)	47	41	68	47
Bezit softdrugs (lijst II)	45	46	59	39
Handel e.d. harddrugs (lijst I)	17	16	13	11
Handel e.d. softdrugs (lijst II)	5	6	11	3
Vervaardigen harddrugs (lijst I)	5	1	3	3
Vervaardigen softdrugs (lijst II)	34	70	77	62
Wapenhandel:				
Bezit vuurwapens	9	11	15	8
Handel vuurwapens			1	
Bezit overige wapens	36	52	64	49
Fraude	111	150	143	338
Cybercrime	12	23	28	62

GEPRIORITEERDE VEILIGHEIDS THEMA'S

1. Terug dringen sociale overlast
2. Zorg en veiligheid dichter bij elkaar
3. Integrale aanpak jeugd overlast
4. Harde aanpak drugs proble matiek
5. Onder mijning steviger aanpakken
6. Inzetten op de aanpak cybercrime

THEMA 1

De sociale kwaliteit van een buurt gaat over de relaties tussen de bewoners in die buurt en de wijze waarop de bewoners met elkaar samenleven. Het heeft ook betrekking op het al dan niet aanwezig zijn van een bepaalde mate van overlast in de directe woon- en leefomgeving van burgers. De sociale kwaliteit kan sterk negatief beïnvloed worden door gebeurtenissen als woonoverlast, burengerucht en overlast die te maken heeft met verwarde personen of bijvoorbeeld door drank- en drugsoverlast.

Hierdoor voelen mensen zich niet prettig en soms zelfs onveilig in hun eigen buurt. Op een positieve manier kan de sociale kwaliteit juist beïnvloed worden door een hoge sociale cohesie in de buurt. De laatste jaren zien we de sociale kwaliteit in meerdere buurten verslechteren. De stijging van de sociale overlast is terug te zien op allerlei gebieden uiteenlopend van burengerucht tot overlast door verwarde personen.

AMBITIE

Het voorkomen, terugdringen en aanpakken van overlast in de directe woon- en leefomgeving waardoor mensen minder sociale overlast gaan ervaren, het aantal incidenten wordt verminderd en mensen zich prettiger en veiliger gaan voelen in de eigen buurt.

AANPAK

De aanpak van overlast is voor inwoners geslaagd als de betreffende aanpak de door hun ervaren overlast wegneemt. Luisteren naar (alle) bewoners is van groot belang bij een goede aanpak van de problematiek.

VERWARDE PERSONEN

De laatste jaren is er veel aandacht voor de stijging van het aantal personen met verward en onbegrepen gedrag en de invloed van dit gedrag op de directe omgeving. Verwarde personen zijn mensen die de grip op hun leven (dreigen te) verliezen waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of andere schade toebrengen of mensen van wie hun gedrag moeilijk wordt begrepen door de omwonenden. ‘Personen met verward gedrag’ is een onderwerp dat zich bij uitstek bevindt op het snijvlak van zorg en veiligheid.

Bij verwarde personen gaat het niet alleen om personen met een psychische stoornis, maar veelal gaat het om kwetsbare mensen die kampen met verschillende aandoeningen en beperkingen op meerdere leefgebieden. Met tijdige en passende zorg en hulp proberen we problemen met verwarde personen te voorkomen en indien nodig oplossen. Om een goed werkende aanpak te hebben die sluitend is, is een integrale inzet en expertise van de beleidsterreinen zorg en veiligheid vereist. Een belangrijke ontwikkeling is dat vanaf 2022 de taak voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen bij de individuele gemeente komt te liggen en niet alleen bij de centrumgemeenten. In de Uitvoeringsagenda Opvang & Bescherm Wonen worden de verschillende huisvestigingsalternatieven beschreven met betrekking tot deze doelgroep.

Sinds 1 januari 2020 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) in werking getreden. Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg vanwege een psychische aandoening die leidt tot gedrag dat gevaar veroorzaakt voor henzelf of voor anderen. De wet is er op gericht om verplichte zorg zo veel mogelijk te voorkomen. Als verplichte zorg echt noodzakelijk is, moet de minst ingrijpende vorm worden ingezet en de dwang zo snel mogelijk worden afgebouwd. Als vrijwillige zorg niet meer mogelijk is, kan de rechter de betreffende persoon verplichte zorg opleggen.

BUURTBEMIDDELLING

In het kader van het programma Heerlen-Noord zijn we voornemens om buurtbemiddeling als instrument in te zetten om escalatie van kleine conflicten tussen buren te voorkomen. Samen met de woningcorporaties en Heerlen STAND-BY! wordt gekeken om hiermee zo spoedig mogelijk te starten in Heerlen-Noord. Naast het oplossen van problemen tussen buren richt buurtbemiddeling zich ook op herstel van de onderlinge communicatie, begrip voor andere culturen, empowerment van de buurt en bewoners, sociale samenhang en een leefbare woonomgeving. Buurtbemiddeling investeert in de sociale gezondheid van burgers en in hun betrokkenheid bij de buurt. Buurtbemiddeling is onafhankelijk en wordt uitgevoerd door getrainde vrijwilligers met ondersteuning van een professionele coördinator.

AANPAK KAMERVERHUURPANDEN

Heerlen ervaart al geruime tijd problemen in en rondom enkele (concentraties van) kamerverhuurpanden. Dat leidt tot diverse vormen van woonoverlast in en rond deze complexen. In het kader van de Regio Deal Parkstad zijn met de corporaties afspraken gemaakt om de leefbaar-heid in de wijken GMS en Hoensbroek fors te verbeteren. Deze afspraken gaan straks deel uitmaken van de aanpak Heerlen-Noord. De aanpak van overlastgevende panden, naar het voorbeeld van de Saffierflat, loopt als rode draad door deze afspraken. In 2021 is het plan van aanpak Kamerverhuur Heerlen vastgesteld. Op basis van dit plan wordt als eerste stap een inventarisatie van de problematiek gemaakt. Daarnaast wordt onderzocht of een keurmerk kamerverhuur ingesteld kan worden waarmee we de kwaliteit en veiligheid van de kamerver-huurpanden willen verbeteren. Met een mogelijk in te stellen exploitatievergunning krijgen we grip op wie er kamers verhuurt en op welke plek. Aanvullend op de exploitatievergunning zou een Centraal Register Kamerverhuur kunnen helpen om zicht te krijgen op wie een kamer huurt en waar in de gemeente.

Met een mogelijk in te stellen exploitatie-vergunning krijgen we grip op wie er kamers verhuurt en op welke plek.

PERSOONSGERICHTE AANPAK OVERLASTGEVENDEN CENTRUM

Per juni 2021 is de dag- en nachtopvang De Klomp gesloten en opende Het Gasthuis haar deuren. Om overlast tegen te gaan, het aantal langdurig daklozen in de dag- en nachtopvang te verminderen en maatwerk te bieden, loopt al enkele jaren de Persoons Gerichte Aanpak (PGA) overlastgevenden centrum. Binnen de PGA werken alle betrokken partijen intensief samen om voor de meest overlastgevende personen met multi-problematiek, in het gebied Centrum, Klompstraat, Aambos en Gasthuisstraat, een aanpak op maat te ontwikkelen. Daarbij gaat het niet alleen om het inzetten van zorg op maat, maar ook zo nodig het toepassen van drang en dwang om een persoon zo ver te krijgen dat er meegewerkt wordt. Er worden maatwerkoplos-singen per persoon ontwikkeld.

INTEGRALE GEBIEDSGERICHTE AANPAK OVERLAST MAANKWARTIER

Sinds 2019 pakken we de overlast in en rondom het Maankwartier aan door middel van de beproefde methodiek operatie Hartslag/Hartslag in de Buurt/Hartslag 2.0. Doel van deze aanpak is het terugdringen van de overlast naar een niveau dat hoort bij een stationsomgeving van een middelgrote stad. Het is een aanpak die 24/7 doorgaat en waarbij constant zicht wordt gehouden op overlastveroorzakers. Hierbij werken we samen met diverse veiligheidspartners inclusief NS, ondernemers en bewoners. Waar nodig zetten we bestuurlijke maatregelen in, zoals een gebiedsontzegging of een gebiedsverbod. De gebiedsgerichte aanpak wordt ook gekoppeld aan de bestaande persoonsgerichte aanpak voor het centrum.

THEMA 2

VERBINDING
TUSSEN ZORG EN VEILIGHEID

THEMA 2

We willen dat alle bewoners mee kunnen doen aan de samenleving. Maar er is ook een kwetsbare groep die het niet alleen redt. Deze groep kampt vaak met gestapelde problematiek rondom onder andere zorg, inkomen en wonen in combinatie met veiligheidsvraagstukken. Als gemeente zijn we regisseur van zowel het veiligheidsdomein als het sociale domein. Omdat de problematiek met elkaar verweven is, dient ook de aanpak integraal te zijn.

We zien een stijging met betrekking tot complexe casuïstiek waarbij personen of huishoudens kampen met meervoudige sociale en veiligheidsproblematiek. Hierbij is vaak sprake van (sociale) overlast, vormen van geweld en/of criminaliteit. Voor de aanpak van complexe casuïstiek is samenwerking tussen het veiligheids- en sociaal domein noodzakelijk. Door de decentralisaties in het sociaal domein zijn hier de afgelopen jaren al de nodige stappen in gezet. De komende jaren gaan we dit nog verder verstevigen. Het Veiligheidshuis Parkstad en de toegangsteams (voorheen Expertiseteams) nemen hierin de regie.

Als gemeente zijn we regisseur van zowel het veiligheids domein als het sociale domein.

AMBITIE

Het verder verstevigen van de verbinding tussen het sociaal- en het veiligheidsdomein. De focus ligt daarbij op vroegsignalering en het voorkomen van herhaling.

AANPAK

Heerlen heeft te maken met grote sociale problematiek. Deze problematiek verschilt qua omvang, ernst, duur en complexiteit. Daarbij zien we dat casuïstiek zich razendsnel kan ontwikkelen, zowel positief als negatief. Over het algemeen is er sprake van opschaling van de aanpak en mate van regievoering. Eenvoudige problematiek zal in eerste instantie door het Sociaal Buurtteam worden opgepakt. Indien een casus complex is, diverse partijen zijn betrokken en regie is vereist, zal een casus worden doorgezet naar de Toegang (voorheen Expertiseteams).

Indien er sprake is van een strafrechtelijke component, bestaat de mogelijkheid om een casus aan te melden bij het Veiligheidshuis Parkstad. Aan de hand van kaders wordt getoetst of een casus voldoet aan de voorwaarden om in behandeling te worden genomen. Zo ja, dan zal onder regie van het Veiligheidshuis Parkstad een persoonsgerichte aanpak worden gestart. Door de toename van de hoeveelheid casuïstiek, maar ook de complexiteit, is het belangrijk dat de op- en afschaling van casuïstiek goed verloopt. Dit vereist goede afstemming, protocollen en werkafspraken. Hier wordt inmiddels hard aan gewerkt.

De focus ligt op vroeg signalering en het voorkomen van herhaling.

De verbinding tussen zorg- en veiligheid heeft ook invloed op het werkveld van het veiligheidshuis. Bij vrijwel alle casuïstiek is er sprake van een combinatie van veiligheids- en zorg problematiek. Dit is een landelijk fenomeen. Kerntaak van het Veiligheidshuis is het uitvoeren van procesregie voor multiproblem casuïstiek. Maar het veiligheidshuis krijgt er steeds meer neventaken bij die op het snijvlak van zorg en veiligheid liggen. Dit zijn taken waarvoor de gemeenten verantwoordelijk zijn, maar het beter en efficiënter is om gezamenlijk als Parkstad gemeenten de uitvoering of regie bij het veiligheidshuis te beleggen. Voorbeelden hiervan zijn verwarde personen (met een hoog veiligheidsrisico), radicalisering en geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Gezien deze ontwikkeling hebben de meeste regio's in Nederland er inmiddels voor gekozen om de veiligheidshuizen door te ontwikkelen tot een zorg- en veiligheidshuis. Ook in Parkstad wordt nagedacht over deze stap. Wat dit in de praktijk precies betekent voor het takenpakket van het zorg- en veiligheidshuis, wordt momenteel onderzocht. Ook op de schaal van Zuid-Limburg wordt de samenwerking opgezocht. De drie veiligheidshuizen stemmen protocollen met elkaar af en verdelen taken en expertise. Maar ook op bestuurlijk niveau bestaat behoefte om thema's die samenhangen met sociale veiligheid met elkaar te bespreken en de samenwerking op te zoeken. Een nieuwe governance zorg- en veiligheid is in voorbereiding.

Kerntaak van het Veiligheidshuis is het uitvoeren van procesregie voor multiproblem casuïstiek.

SAMENWERKING

ZORG

PERSONEN VERWARD GEDRAG, SOCIALE WIJKTEAMS, OGGZ, VERSLAVINDSBELEID

DIVERSITEIT, POLARISATIE, VOEDINGSBODEM

ONDERWIJS, JEUGD

(RISICO)JEUGD, JEUGDZORG

HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

MENSENHANDEL, PROSTITUTIE

NAZORG EX-GEDETINEERDEN

VEILIGHEID

WOONOVERLAST, VEILIGE WIJKEN EN BUURTEN

RADICALISERING

SCHOOLVEILIGHEID

JEUGOVERLAST EN -CRIMINALITEIT

HUISELIJK GEWELD

ONDERMIJNING

BESTUURLIJKE INFORMATIE JUSTITIABELEN (BIJ)

SAMENHANG

THEMA 3

JEUGD CRIMINALITEIT EN -OVERLAST

THEMA 3

Jeugdoverlast in de openbare ruimte is een fenomeen dat altijd heeft bestaan en waar altijd in enige mate sprake van zal blijven. Jeugdoverlast kan vervelend of hinderlijk zijn voor omwonenden. Het kan daarbij gaan om geluidsoverlast, het achterlaten van rotzooi, intimiderend gedrag of het gebruiken van drugs. Deze vorm van sociale overlast heeft een negatieve impact op de samenleving en het veiligheidsgevoel van bewoners. Dat tolereren we niet. Daarom werken we intensief samen met diverse partners om de overlast te monitoren en nemen waar nodig maatregelen.

Over het algemeen kunnen we stellen dat we de jeugdoverlast goed onder controle hebben. Maar er zijn ook ontwikkelingen die verontrustend zijn. Bij een relatief kleine groep zien we een verharding van de criminaliteit, waarbij steeds zwaardere delicten worden gepleegd. Daarbij valt op dat de daders steeds jonger worden. De aanpak wordt bemoeilijkt doordat deze groepen zicht steeds sneller verplaatsen naar andere locaties binnen Heerlen, maar ook naar omliggende gemeenten. Ook de samenstelling van de groepen wordt dynamischer. Voor een effectieve aanpak is het noodzakelijk dat gemeenten en de betrokken partners samenwerken. Dan doen we nu al, maar dit gaan we verder verstevigen.

Over het algemeen kunnen we stellen dat we de jeugdoverlast goed onder controle hebben.

AMBITIE

We willen voorkomen dat jongeren met weinig toekomstperspectief, die overlast veroorzaken en of dreigen af te glijden naar de (georganiseerde) criminaliteit, in de problemen komen en zorgen dat ze op het rechte pad blijven. Aan jongeren in Heerlen wordt perspectief geboden en wordt ingezet op het verminderen van risicofactoren waarmee de verleiding om te kiezen voor het criminele pad/ een criminele carrière onaantrekkelijk wordt gemaakt. Momenteel zijn er geen criminele jeugdgroepen in Heerlen. Het streven is dat ook zo te houden.

AANPAK

Onze inzet is gericht op terugdringen van jeugdoverlast en -criminaliteit In de aanpak zijn vroegsignalering, preventie en repressie van cruciaal belang. We willen jeugdoverlast en –criminaliteit verminderen en doorgroei van jongeren richting criminaliteit (jonge aanwas) tegengaan. Dat vraagt om vroegtijdig signaleren en integraal acteren met alle ketenpartners. Ondanks een integrale inzet kunnen we niet altijd voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken of in de criminaliteit belanden.

INTEGRALE AANPAK JEUGDOVERLAST

De aanpak jeugdoverlast verloopt onder regie van het Kernteam Jeugdoverlast Heerlen. Partners als het Veiligheidshuis Parkstad, OM STAND-BY!, JENS, boa's, politie, straatcoaches, jeugd- en jongerenwerk, reclassering, Bureau Jeugdzorg, HALT, Bureau VSV, Toegangsteams en de Raad voor de Kinderbescherming zijn de belangrijkste samenwerkingspartners en informatiebronnen van het kernteam. De basis van de aanpak vormt het goed in beeld brengen van de (overlastgevende en/of criminelen) jeugdgroepen en de jongeren die daar deel van uitmaken. Wekelijks worden door Politie en het JPP (Jongeren Preventie Platform) alle jongeren tot en met 18 jaar gescreend die om welke reden dan ook in aanraking zijn gekomen met de politie.

We zijn aanwezig in de buurten en 'kennen' de jeugdgroepen. Samen zetten we in op preventie en vroegsignalering. Daar waar we problemen zien ontstaan bij individuele jongeren en of jeugdgroepen zetten we in op een intensieve integrale repressie en waar nodig en mogelijk een hulpgerichte, aanpak. De aanpak is gebiedsgericht en voorziet in maatwerk. Interventies richten zich op de groep, maar ook op individueel niveau, zowel op de korte als de lange termijn. Onder regie van het JPP wordt bekeken welke partner of partners aan zet zijn bij een bepaalde interventie.

In de afgelopen periode is gebleken dat de aanpak van een overlastplek in veel gevallen leidt tot verplaatsing van de overlast naar een andere plek binnen de gemeente of naar een aangrenzende gemeente. Het goed volgen én stimuleren van preventie en doorbreken van nieuwe aanwas van probleemjeugd heeft dan ook prioriteit. Een nog nauwere samenwerking met de buurgemeenten met betrekking tot preventie en repressie krijgt de komende jaren prioriteit.

STRAATCOACHES

Straatcoaches fungeren als bruggenbouwer tussen de jeugd en de betrokken partijen. De straatcoaches spreken de straat- en moedertaal van de jeugd en zijn met grote regelmaat aanwezig in de buurten, juist op de momenten dat de jeugd buiten is zoals in de avonduren en weekenden. De jeugd merkt dat ze weten waar ze het over hebben als problemen aan de orde komen of overlast wordt besproken. De straatcoaches krijgen hierdoor veel informatie. Uiteraard wordt overlast, drugsgebruik en/of crimineel gedrag direct gemeld bij de politie. Hierover communiceren de straatcoaches transparant met de jeugdigen. Het werk van de straatcoaches is vooral preventief. Ze proberen jongeren te begeleiden naar activiteiten voor jeugd- of sportverenigingen. Straatcoaches bieden een luisterend oor en hebben kennis van de sociale kaart. Zij helpen jongeren in hun weg naar hulpverlening of bij specifieke vragen.

TASKFORCE JEUGDIGE ONDERMIJNERS

Het voorkomen van jonge aanwas is erop gericht om jongeren andere perspectieven te bieden om daarmee de ‘keuze’ voor het criminele pad onaantrekkelijker te maken. In maart 2021 is vanuit het RIEC Limburg de TaskForce Jeugdige Ondermijners gestart. Het gaat dan om jongeren in groepsverband, maar ook jongeren die opgroeien binnen crimineel milieu waarbij een criminele carrière als normaal en soms zelfs als ultiem doel wordt beschouwd. Tevens is er sprake van toenemende gevoelens van onveiligheid bij jongeren, wat ervoor zorgt dat jongeren met messen op zak lopen en deze eerder gebruiken. De TaskForce is ingesteld om enerzijds preventief de weerbaarheid van jongeren te verhogen en anderzijds om perspectieven te bieden aan jeugdigen die zich al in het criminele circuit bevinden.

HALT

Halt werkt op het snijvlak van justitie (repressie) en zorg (preventie). Zij geven jongeren de kans om van hun fouten te leren en wanneer jongeren meer zorg nodig hebben, worden ze hierin begeleid of doorverwezen. Halt-interventies zetten we in om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. We werken intensief samen met Halt op het gebied van preventie en dan specifiek ook op scholen. Scholen, zowel het primair als voortgezet onderwijs, worden met voorlichtingen, spreekuren en ouderbijeenkomsten ondersteund bij het behandelen van maatschappelijke veiligheidsthema’s zoals onder andere weerbaarheid, cybercrime, loverboy-problematiek en social media gebruik.

CRISIS PROTOCOL SOCIAL MEDIA

Naar aanleiding van ernstige incidenten op scholen als gevolg van social media gebruik bij jongeren, is op gemeenteniveau afgesproken om te komen tot een crisisprotocol social media om nieuwe escalaties zoveel als mogelijk te kunnen voorkomen. Het plan van aanpak heeft als doel om de integrale samenwerking tussen de partners te vergroten, de communicatiekanalen gedurende calamiteiten (die voornamelijk op school zijn gestart) te optimaliseren en concrete afspraken te maken om de informatiepositie van partners bij calamiteiten te verbeteren. In 2021 wordt het crisisprotocol uitgetest.

We zijn aanwezig in de buurten en ‘kennen’ de jeugd-groepen.

THEMA 4

DRUGS PROBLEMATIEK

THEMA 4

Heerlen kampt al jaren met drugsproblematiek en in vergelijking met Nederland scoort Heerlen nog steeds bovengemiddeld hoog. Heerlen staat al twee jaar lang op plek twee in de landelijke top 10 van drugshandel. De aanpak van drugsproblematiek is en blijft daarom een absolute prioriteit.

Jaarlijks worden er in Heerlen circa 70 hennepplantages aangetroffen waarvan het merendeel in woningen. Dit aantal is al jaren stabiel, ook qua aard en omvang van de plantages. Echter blijft het een hoog aantal en blijft de overlast onverminderd groot. De illegale hennepplantages zijn gevaarlijk wegens brandgevaar door het illegaal aftappen van stroom. Maar ook door wateroverlast en levensgevaarlijke constructieve aanpassingen zoals het uitgraven van kelders tot onder de fundering en het maken van gaten in vloeren en dragende muren.

De illegale hennep-plantages zijn gevaar-lijk wegens brandgevaar door het illegaal aftappen van stroom.

Ten aanzien van de productie van harddrugs is de gevaarzetting nog vele malen hoger doordat er op grote schaal en veelal amateuristisch in sterk vervuilde illegale chemische fabriekjes met gevaarlijke chemicaliën wordt gewerkt. Het gevaar op brand, giftige dampen en ontploffing is zeer groot en daarmee een directe bedreiging voor degene die er illegaal mee werken maar ook voor omwonenden en/of omliggende bedrijven. Iedere ICF (Illegale chemische fabriek) levert een enorm gevaar op en jaarlijks worden twee á drie ICF's in Heerlen ontdekt. Naast de productie is de (grootschalige) (tussen)handel in, en opslag van, harddrugs een ernstige bedreiging voor de openbare orde en veiligheid. De (financiële) belangen zijn vaak nog groter dan in de hennephandel. De dreiging en/of het daadwerkelijk gebruik van (vuurwapen)geweld is groot en de strijd om afzetmarkten lijkt steeds sterker te verharden met alle gevolgen van dien.

Zolang de potentiële winsten uit strafbare activiteiten maar groot genoeg zijn zullen er altijd mensen het risico blijven nemen. Het snelle geld lijkt immers te lonken terwijl de werkelijkheid vaak is dat mensen in een harde criminele wereld gezogen worden. Het is dan ook zaak met de huidige aanpak volhardend door te gaan en te waken dat de illegale en brandgevaarlijke hennepteelt, alsmede de handel in harddrugs, in het maatschappelijk verkeer als normaal gezien wordt.

AMBITIE

We zorgen dat criminelen zo weinig mogelijk de gelegenheid krijgen om activiteiten uit te voeren met betrekking tot drugsproductie en -handel. Voor drugscriminelen wordt het onaantrekkelijk om zich in Heerlen te vestigen of handel te drijven. De illegale handel in drugs wordt een halt toegeroepen door een harde aanpak. Tegelijk wordt de vraagkant naar drugs aangepakt door versterking van de preventieve aanpak en ontmoediging van het drugsgebruik.

AANPAK

De integrale aanpak van hennepplantages wordt versterkt door het werken met een hennep-convenant. De belangrijkste partners, zoals politie, OM Limburg, gemeenten, energieleveranciers, UWV en woningcorporaties zijn hierbij aangesloten. Het convenant maakt het mogelijk om informatie onderling tussen partners uit te wisselen. Dat is noodzakelijk om tot een geïntegreerde aanpak ten behoeve van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke, fiscaalrechtelijke en privaatrechtelijke handhaving te komen. Door deze gezamenlijke aanpak wordt over de volle breedte ingezet op het wegnemen van gelegenheidsstructuren van de (georganiseerde) hennepcriminaliteit. Samen met de samenwerkingspartners blijven we alert op nieuwe (technologische) mogelijkheden om de aanpak van hennepplantages te versterken en uit te breiden.

DOORONTWIKKELING LOKALE AANPAK HENNEPPLANTAGES

Vanaf februari 2021 is de politie met een vernieuwende aanpak van de hennepcriminaliteit gestart. Met deze methode wordt zoveel mogelijk crimineel vermogen afgepakt door onder andere in het strafrechtelijk (voor)onderzoek al meteen te richten op de aanwezigheid van vermogenscomponenten zoals dure auto's, motoren, sieraden en dergelijke. Daarnaast wordt diepgaander onderzoek verricht bij het aantreffen van grote hennepplantages of indien er duidelijke indicaties zijn dat een criminele bende betrokken is.

Met betrekking tot de drugshandel op straat gaan we meer inzetten op de bestuurlijke aanpak naast de strafrechtelijke aanpak.

BESTUURLIJKE AANPAK

Met betrekking tot de drugshandel op straat gaan we meer inzetten op de bestuurlijke aanpak naast de strafrechtelijke aanpak. De APV maakt het mogelijk om naast het strafrecht ook bestuursrechtelijke maatregelen te nemen. Als herstelsanctie kunnen lasten onder dwangsom worden opgelegd om desbetreffende overtredingen van de APV te laten beëindigen en beëindigd te houden. Deze bestuursrechtelijke mogelijkheid kan worden toegepast als aanvullend instrument in de aanpak van straatdealers. De algemene gedachte is dat een last onder dwangsom effectiever is dan een bekeuring. Verwacht wordt dat de overtreder hierdoor sneller stopt met diens (lucratieve) illegale activiteiten. Bij een eerste overtreding kan een last onder dwangsom van € 5.000 worden opgelegd.

TOEPASSING DAMOCLESBELEID

In artikel 13b van de Opiumwet is een bevoegdheid voor de burgemeester opgenomen om op te treden bij drugshandel en -productie in woningen en lokalen (zoals onder andere winkels en loodsen). De verruiming van de Opiumwet betekent dat de burgemeester kan optreden tegen panden waar voorbereidingshandelingen worden aangetroffen zoals een illegale chemische fabriek of hennepplantages in opbouw. Ook panden waar goederen als tussenschakel in de drugsproductie zijn opgeslagen kunnen worden gesloten. Het bestuursrechtelijke optreden aan de hand van het Damoclesbeleid gaat ook de komende jaren onverminderd door.

EXPERIMENT GESLOTEN COFFEESHOPKETEN

De gemeente Heerlen is één van de tien geselecteerde gemeenten in Nederland waar het experiment gesloten coffeeshopketen uitgevoerd gaat worden. Het doel van het experiment is om te onderzoeken of en hoe telers op kwaliteit gecontroleerde hennep of hasjiesj gedecriminaliseerd aan coffeeshops kunnen leveren. Decriminaliseren houdt in dat wetgeving zodanig wordt aangepast dat teelt, distributie en verkoop binnen het experiment niet langer strafbaar zijn en bij wet geregeld is. Uiteraard met strenge voorschriften en onder strikte voorwaarden.

Verder wil het kabinet bekijken wat de effecten van het experiment zijn op de problemen die veel gemeenten ervaren door de illegale hennepteelt, de invloed van criminelen daarop en de volksgezondheid. In 2021 bevindt het experiment zich nog in de voorbereidingsfase en de verwachting is dat pas op zijn vroegst eind 2022 de experimenteerfase zal starten.

De experimenteerfase is de daadwerkelijke start van het minimaal vier jaar durende experiment. Bij de start van het experiment zijn op grond van de wetgeving niet-ingezetenen niet langer welkom in de Heerlense coffeeshops. Mocht op dat moment de straathandel dreigen op te bloeien, dan wordt hier vol op in gezet met politie en boa capaciteit en door inzet van bestuursrechtelijke maatregelen zoals dwangsommen en gebiedsverboden.

AANPAK ILLEGALE GROWSHOPS

Een growshop of groeiwinkel is een winkel waar alle benodigdheden voor het kweken van diverse gewassen en planten te koop zijn. Hoewel de activiteiten van growshops over het algemeen legaal zijn, zijn ze niet onomstreden. De handelsactiviteiten van een growshop zijn in de kern gericht op het verkopen van voorwerpen voor de (illegale) hennepteelt en daarmee vallen deze winkels onder de strafbaarheidsstelling van de Opiumwet. Aangezien in Heerlen nog altijd veel hennepplantages worden aangetroffen, is het vermoeden dat de growshops nog niet helemaal verdwenen zijn. Vaak vinden zij andere manieren om hun werkzaamheden voort te zetten. Om hier meer zicht op te krijgen, brengen we growshops in kaart middels een open bronnen onderzoek. Daarnaast gaan we integrale controles houden en wordt onderzocht welke interventiemogelijkheden bestaan.

HAP (HENNEP AANPAK PARKSTAD)

Op 1 augustus 2019 is het project Hennep Aanpak Parkstad gestart, gefinancierd vanuit landelijke ondermijningsgelden. Het project zal tot 1 juli 2022 in de huidige vorm uitgevoerd blijven worden. Daarna stopt de financiering en daarmee in principe ook het project. Tijdens de projectduur worden álle bedrijfsmatige panden (loodsen, schuren, stallen, winkels) in Parkstad gecontroleerd op bestemmingsplan conform gebruik waarbij het HAP-team zich met name focust op de aanwezigheid van hennepplantages of drugslabs. De ervaring leert dat criminelen steeds creatiever te werk gaan bij het produceren van hennep en synthetische drugs. Er is landelijk veel aandacht voor productielocaties in agrarische gebieden, maar ook in stedelijk gebied worden op industrieterreinen en zelfs midden in woonwijken grootschalige productielocaties ontdekt. Gezien de positieve resultaten en de veronderstelde belangrijke preventieve werking, wordt bekeken of en in welke vorm een voortzetting van de aanpak mogelijk is.

REGISTRATIE DRUGSDUMPINGEN

In de provincie Limburg is sprake van een onacceptabel hoog aantal drugsafvaldumpingen. Er is behoefte om drugsafvaldumpingen op een uniforme wijze te behandelen. Ook dient er een duidelijke structuur te komen met betrekking tot het ontmantelen van drugslabs. Het Protocol Aanpak van Drugsafvaldumpingen en Drugsproductie in Limburg is recent opgesteld en voorziet hierin. Komende jaren wordt uitvoering gegeven aan de actiepunten die hieruit volgen.

HEERLEN-NOORD

In de aanpak Heerlen-Noord en de voorafgaande opstartfase in Vrieheide, Hoofdstraat-West e.o. en de Kastelenbuurt wordt in de methode sociaal veilig ook extra aandacht gegeven aan de aanpak van drugsproblematiek. Een van de succesfactoren van de methode is het meer en integraal aanwezig zijn van de overheidsdiensten zoals politie en gemeente. De informatiepositie in de buurten wordt versterkt alsmede het op- en uitbouwen van vertrouwensrelaties met bewoners. De ervaring leert dat er in buurten vaak veel kennis aanwezig is over waar zaken niet pluis zijn. Deze kennis wordt vaak niet gedeeld. Door de vertrouwensrelatie én het wijzen op alle gevaren voor onschuldigen wordt getracht de meldingsbereidheid te verhogen. Ook wordt in de methode gewerkt met veel integrale bestuursrechtelijke controles, de zogenaamde flexacties. Met deze flexacties kan snel achter de voordeur worden gekomen en daarmee wordt bovengemiddeld vaak illegaal/ gevaarlijk gebruik van panden ontdekt.

De informatie-positie in de buurten wordt versterkt alsmede het op- en uit-bouwen van vertrouwens-relaties met bewoners.

THEMA 5

GEORGANISEERDE CRIMINALITEIT/ ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

THEMA 5

Criminelen verdienen miljarden aan ondermijnende criminaliteit. Dit gaat in toenemende mate gepaard met veel geweld, intimidatie en (ambtelijke) omkoping. Jonge en kwetsbare mensen worden gerekruteerd en wijken raken in de ban van de criminaliteit.

Ondermijning is een onderwerp dat de afgelopen jaren terecht steeds meer op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau aandacht heeft gekregen en zich blijft ontwikkelen met nieuwe fenomenen. Bij georganiseerde ondermijnende criminaliteit is sprake van verwevenheid tussen de onderwereld en de bovenwereld waarbij legale structuren worden gebruikt voor illegale activiteiten.

Ondermijnende criminaliteit is niet altijd zichtbaar, maar heeft wel gevolgen voor burgers zoals verloedering en verwaarlozing van panden. Ondermijning blijft een groot probleem, omdat het de veiligheid, leefbaarheid, economie en gezag van de overheid aantast en daarmee een ernstige bedreiging vormt voor onze democratie. Nederland is bij uitstek een land dat een goed economisch vestigingsklimaat met goed ontwikkelde logistieke en financiële infrastructuur kent. Dit heeft grote voordelen voor de legale economie, maar biedt helaas criminelen ook de mogelijkheid om dit te misbruiken voor illegale ondermijnende activiteiten. Criminelen zijn niet gebonden aan regels en kunnen razendsnel inspelen op veranderingen in de maatschappij en dus ook altijd weer nieuwe manieren vinden om hun activiteiten uit te voeren.

Ondermijnende criminaliteit is niet altijd zichtbaar, maar heeft wel gevolgen voor burgers zoals verloedering en verwaarlozing van panden.

AMBITIE

Het zoveel mogelijk tegengaan, verstoren en beëindigen van georganiseerde criminaliteit en ondermijnende activiteiten. Het tegengaan van de verwevenheid van de onder- en bovenwereld en het weerbaarder worden in de aanpak van ondermijning. We maken het voor criminelen onaantrekkelijker maken om in Heerlen actief te zijn.

Samenvatting activiteiten aanpak ondermijning

- Bestuurlijke aanpak georganiseerde en ondermijnende criminaliteit uitbreiden
- Wetswijzigingen Bibob inzetten voor versterking aanpak tegen witwassen
- Aanpak heling door middel van het Digitaal Opkopers Register Informatiepositie uitbreiden met samenwerking Meld Misdaad Anoniem
- Vertaling Integraal Ondermijningsbeeld naar extra concrete interventies
- Vastgoedfraude aanpakken door middel van keurmerk en vergunningsplicht
- In kaart brengen problematiek zorgfraude

AANPAK

Als gemeente willen we niet aan vormen van facilitering van criminaliteit meewerken. Om er voor te zorgen dat deze facilitering ook niet ongewild plaatsvindt, proberen we ondermijning op allerlei vlakken aan te pakken.

Hetzij door preventief bestuursrechtelijke barrières op te werpen (bijvoorbeeld door middel van een bibob onderzoek) of door repressief te werk te gaan (bijvoorbeeld door een verleende vergunning in te trekken). Hiermee willen we ondermijnende criminaliteit nog sneller signaleren, harder aanpakken en vooral proberen te voorkomen

Om preventief nog meer te kunnen doen, gaan we vanaf 2021 samenwerken met Meld Misdaad Anoniem. Mensen kunnen al langere tijd anoniem een melding maken van criminele of verdachte zaken zonder hun gegevens achter te laten bij de politie of gemeente. Door deze samenwerking ontvangen wij ook de relevante meldingen die voor Heerlen binnenkomen waardoor onze informatiepositie wordt uitgebreid. Wij blijven burgers wijzen op de mogelijkheid van het maken van een anonieme melding om ons verder te helpen signaleren. Daarnaast organiseert het RIEC Limburg in het najaar van 2021 webinars voor medewerkers van de Limburgse gemeenten en politie om signalen van ondermijning nog meer te herkennen.

Georganiseerde criminaliteit vraagt ook om een georganiseerde aanpak. Het strafrechtelijke traject alleen is niet langer afdoende en daarom blijven we komende jaren investeren in een bestuurlijke aanpak. Als gemeente zijnde zijn we in de lead om een bestuurlijke aanpak uit te voeren en hierin werken we samen met onze partners zoals onder andere de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst. In deze samenwerking worden signalen besproken, casussen verrijkt, interventiemogelijkheden onderzocht en controles of acties uitgevoerd.

Het doel van de bestuurlijke aanpak is het op de eerste plaats beheersbaar houden en daarna stap voor stap terugdringen van de ondermijnende criminaliteit. Het RIEC ondersteunt en adviseert de gemeente met een Integraal Ondermijningsbeeld (IOB). Een IOB geeft inzicht in de lokale ondermijningsproblematiek en helpt gemeenten keuzes te maken voor de integrale aanpak van ondermijning. Ondermijningsbeelden zijn gebaseerd op de professionele intuïtie van professionals en geven een hoop aan (zachte) informatie die je lang niet altijd in de systemen kunt terugvinden. Kwetsbare plekken en onbekende fenomenen worden blootgelegd. Op basis van het IOB zijn een aantal keuzes gemaakt voor de extra inzet in Heerlen voor de komende jaren.

WITWASSEN

Witwassen is het verbergen en/of een schijnbaar legale status geven aan een voorwerp (meestal geld of goederen, maar ook bepaalde rechten) dat afkomstig is uit een misdrijf, zodat het besteed en geïnvesteerd kan worden in de bovenwereld. Hiermee wordt op het oog een legale schijnwerkelijkheid gecreëerd. We weten dat witwassen een groot probleem is dat in Heerlen onzichtbaar aanwezig is. Vaak gaat het om bedrijven die fungeren als een dekmantel. Voor het verzamelen van bewijs en het komen tot een daadwerkelijke verdenking van witwassen, werkt de gemeente samen met de politie en de Belastingdienst.

Jaarlijks worden samen een aantal integrale controles uitgevoerd. Gemeente Heerlen werkt ook met de Wet Bibob en dat geeft de mogelijkheid om onderzoek te doen naar (de achtergrond van) de aanvrager van onder andere een vergunning, subsidie of een vastgoedovereenkomst bij en met de gemeente. Indien het gevaar bestaat dat daarmee strafbare feiten worden gepleegd of uit strafbare feiten verkregen voordelen worden benut, is het bestuur bevoegd om de aanvraag te weigeren of in te trekken. Sinds 1 augustus 2020 is de vernieuwde Wet Bibob in werking getreden. Het Bibob-beleid van de gemeenten wordt aangepast aan de wijzigingen van deze wet waardoor de gemeente versterkt wordt in de aanpak van ondermijning.

DIGITAAL OPKOPERS REGISTER

Heling is het afnemen, verkopen of verhandelen van hetgeen iemand anders door een misdrijf verkregen heeft. Het gaat vaak goederen die afkomstig zijn van High Impact Crime-feiten. Om de handel in deze goederen tegen te gaan, zijn handelaren verplicht opgekochte of verkochte zaken te registreren in het Digitaal Opkopers Register (DOR). Op deze manier wordt gestimu-leerd om op voorhand te controleren of de goederen niet van diefstal afkomstig zijn. Het DOR is een preventieve inzet gericht op voorkomen van heling en sinds 2019 wordt hier ook op gecontroleerd door middel van integrale bestuursrechtelijke controles. Daar waar nodig kunnen sancties worden opgelegd op grond van het handhavingsbeleid. De politie hanteert hier een veelzeggende stelregel: zonder heler, geen steler. Politie onderneemt ook meteen actie wanneer zij vermoedens hebben dat het gaat om gestolen goederen.

OUTLAW MOTORCYCLE GANGS (OMG'S)

Een klein aandeel (de zelfbenoemde 1%) van de leden van motorclubs houdt zich niet aan de wet en weigert de maatschappelijke regels te accepteren. Deze leden worden OMG's (Outlaw Motorcycle Gangs) genoemd. Zij opereren het liefst onder de radar en uit het zicht van de met handhaving van de openbare orde belaste instanties. Samen met de partners blijven we de komende jaren actief monitoren op signalen van criminele motorclubs.

VASTGOEDFRAUDE

Vastgoedcriminaliteit is het gebruiken en/of misbruiken van vastgoed bij het begaan van strafbare feiten. Vastgoed kan voor meerdere criminele doeleinden worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld illegale prostitutie, onderduikadres, locatie voor een hennepkwekerijen of drugslabs of het illegaal huisvesten van arbeidsmigranten. Het aan- en (door)verkopen van vastgoed biedt tevens mogelijkheden om crimineel verdiend vermogen wit te wassen. We gaan onderzoeken of de methode spookbewoning en/of project vastgoed in beeld, zoals bij andere gemeenten al ingezet worden, kunnen worden ingezet tegen vastgoedfraude.

ZORGFRAUDE

We spreken over zorgfraude als het gaat om het opzettelijk overtreden van regels, gericht op eigen of andermans (financieel) gewin. Het gaat om doelbewust onrechtmatig handelen, zoals bijvoorbeeld het opzettelijk declareren van niet geleverde zorg. Zorgfraude kan erg divers van aard zijn. Om grip te krijgen op zorgfraude wordt ingezet op fraudepreventie en –bestrijding.

In Heerlen zetten we hierop in met toezichthouders die zich bezig houden met het bevorderen van de naleving van regels door eenieder. Dat kunnen aanbieders van maatschappelijke ondersteuning zijn, maar ook een burger die bijvoorbeeld recht heeft gekregen over een persoonsgebonden budget. Daarnaast brengen de toezichthouders voor burgers in beeld welke organisaties betrouwbaar zijn en bieden wij burgers kwalitatief goede ondersteuning en de aandacht die zij mogen verwachten. Daarnaast zetten zij zich in om de pakkans te verhogen bij diegenen die bewust het systeem misbruiken.

De bestrijding van zorgfraude vraagt om een stevige samenwerking, zowel binnen de gemeente Heerlen als daarbuiten. Naar aanleiding van het rapport zorgfraude van RIEC Limburg, onderzoeken we hoe we nog meer grip kunnen krijgen op zorgfraude. Hiervoor gaan we in kaart brengen hoe groot de zorgfraude is in Heerlen en welke interventiemogelijkheden hiervoor kunnen worden ingezet.

THEMA 6

CYBER CRIME

THEMA 6

Hoewel de geregistreerde criminaliteit in Heerlen afneemt, nemen andere (minder zichtbare) vormen van criminaliteit juist toe als gevolg van digitalisering van de samenleving.

We worden steeds afhankelijker van een goed functionerende infrastructuur en dienstverlening. De uitval van een vitale ICT-infrastructuur (al dan niet moedwillig) heeft directe gevolgen voor maatschappelijke en bedrijfsprocessen zoals bijvoorbeeld water- en stroomvoorzieningen. Criminelen gebruiken steeds vaker digitale middelen om klassieke vormen van criminaliteit te plegen. De risico's van cyberaanvallen nemen elk jaar fors toe en er wordt voorspeld dat cybercrime een nieuwe vorm van ondermijning gaat worden. Internetcriminelen worden steeds slimmer en inventiever waardoor cybercriminaliteit in verschillende vormen voorkomt en helaas niet meer is weg te denken uit de hedendaagse samenleving.

Ondanks het toenemend aantal cyberaanvallen lijken veel burgers en bedrijven digitale risico's te onderschatten waardoor ze gemakkelijk doelwit en slachtoffer kunnen worden. De meld- en aangiftebereidheid met betrekking tot cybercrime is laag waardoor de aard en omvang van de problematiek niet altijd bekend is. De impact op slachtoffers is daarentegen groot. Iedereen kan slachtoffer worden van cybercrime.

Cybercrime is een verzamelterm geworden van alle delicten die met een computer en op internet worden gepleegd. De term cybercrime wordt vaak ten onrechte gebruikt als een overkoepelende term voor alle delicten die via het internet worden gepleegd. Cybercrime is criminaliteit met ICT als middel én doelwit. Gedigitaliseerde criminaliteit wordt omschreven als elk delict waarbij genetwerkte ICT wel het middel is, maar niet het doelwit. Het is dus een delict met genetwerkte ICT als middel om het delict mee te plegen maar niet als doelwit waarop het delict is gericht. Voorbeelden hiervan zijn onder andere diefstal van persoonsgegevens, internetfraude, verspreiden van kinderporno en spam.

De meld- en aangifte bereidheid met betrekking tot cybercrime is laag waardoor de aard en omvang van de problematiek niet altijd bekend is

AMBITIE

In een veilige stad is naast de fysieke veiligheid ook aandacht voor de digitale veiligheid van inwoners en bedrijven. Heerlen is weerbaar tegen digitale criminaliteit en dat bereiken we door in te zetten op het bestrijden, verstoren en terugdringen van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit. We versterken digitale awareness en weerbaarheid van burgers en bedrijven.

AANPAK

In de cijfers is een grote toename te zien in het aantal zaken met betrekking tot cybercrime. Dat was onder andere de aanleiding om vanuit het RIEC Limburg een cyberburgemeester voor Limburg aan te stellen.De burgemeester van Heerlen is trekker geworden van deze bestuurlijke portefeuille en neemt vanuit deze rol ook deel aan het landelijk netwerk van cyberburgemeesters. De komende periode wordt bezien op welke wijze binnen Limburg stappen kunnen worden gezet om cybercriminaliteit tegen te gaan.

We zetten de komende twee jaar in op:

- Het inzichtelijk maken van de diverse vormen van cybercriminaliteit. Op basis hiervan bekijken we in hoeverre voorlichting en het bevorderen van bewustwording een bijdrage kan leveren het voorkomen van cybercriminaliteit. Dit doen we aan de hand van een cyberbeeld. We willen graag een duidelijk beeld hebben van de grootste risico's. Op provinciaal niveau wordt gewerkt aan het in kaart brengen van de risico's, fenomenen die spelen, doelgroepen die worden getroffen en om welke bedragen het dan gaat. Op basis van dit beeld kunnen gericht preventieve acties worden ingezet. Dit cyberbeeld wordt in afstemming met het cyberteam van de eenheid politie Limburg, Openbaar Ministerie, RIEC en de andere Limburgse gemeenten opgesteld.
- Deelname aan de Taskforce cybercrime Zuid-Limburg waarbij wordt bezien hoe er op regionaal niveau een gezamenlijke aanpak cybercrime kan komen.
- Het volgen van landelijke en regionale ontwikkelingen, acties en interventies, door onder andere deelname aan het landelijke netwerk cyberburgemeesters, en waar van meerwaarde deze voorbeelden inzetten in Heerlen.
- Vergroten van de digitale weerbaarheid door inzet op bewustwording. Doelgroepen voorlichten en specifieke interventies inzetten om de weerbaarheid te vergoten.
- Vergroting meld- en aangiftebereidheid door onder andere de samenwerking met Meld Misdaad Anoniem. Slachtoffers, zowel burgers als bedrijven, blijven stimuleren om aangiften te doen en handvaten bieden om digitale veiligheid te verbeteren.
- Optimaal voorbereiden op een cybercrisis binnen de gemeente door middel van een oefening cyberaanval. Hiermee maken we ons als organisatie nog weerbaarder.

Heerlen

Gemeente **Heerlen**